

Je treba zabít Sekala

En fremmed kom til landsbyen Af Bo Torp Pedersen

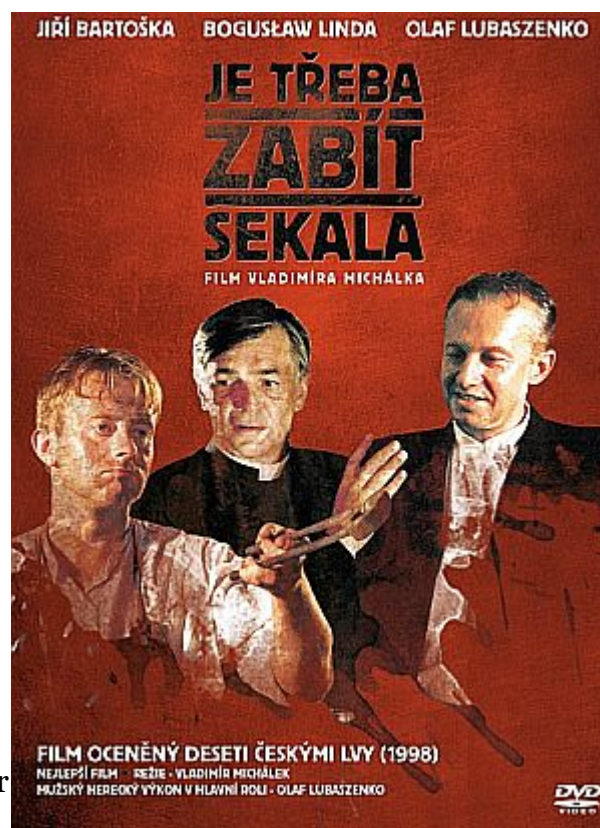
I artiklen “Samvittighedens stemme” (Vision Nr. 1, s. 13-17) vendte jeg flere gange tilbage til den fremragende tjekkiske film “Zapomenuté světlo” (dvs.: Det glemte lys), instrueret 1996 af Vladimír Michálek, som yderst fortjent fik flere priser på filmfestivalen 1997 i Karlovy Vary (Karlsbad) – bl.a. den økumeniske jurys hovedpris. Micháleks nye film, “Je treba zabít Sekala” (dvs.: Sekal må dø), var åbningsfilmen på dette års festival (1998), og Michálek lever til fulde op til forventningerne. Det er en storartet film fra første til sidste billede!

Handlingen er henlagt til en afsides landsby – omgivet af 12 (!) gårde – i tiden omkring 1943, hvor Tjekko-slovakiet var besat af Tyskland, som omdøbte landet til “Protektoratet Böhmen-Mähren”. Menneskene lever i dyb frygt, ikke direkte for tyskerne, som er den usynlige fjende og trussel, men i frygt for den unge mand Sekal, som er én af bøndernes ‘uægte’ søn, og som tiltvinger sig den ene ejendom efter den anden, idet han truer bønderne med at angive dem til tyskerne. De er magtesløse, indtil der en dag kommer en fremmed til landsbyen.

Her vil filmkendere ikke kunne undgå at tænke på den berømte amerikanske western “Shane” (instr. George Stevens, 1953), hvor den fremmede revolvermand (spillet af Alan Ladd) hjælper de magtesløse jorddyrkende bønder mod kvægavlerne og deres professionelle hånd-langer (spillet af Jack Palance). Modellen er tydelig for nogle af os, men ikke forstyrrende, og der er intet amerikansk ved “Je treba zabít Sekala”.

Micháleks historie og personer er uløselig knyttet til kornmarkerne og det øvrige landskab i Moravia (Mähren), hvor menneskene sveder ikke kun pga. sommervarmen. Mens udgangspunktet for “Shane” er genrefilmen, og hovedpersonerne stiliseres i retning af symbolske figurer for hhv. det gode og det onde, er Micháleks udgangsposition realistisk. Der er intet symbolsk ved Sekalas ondskab – den er frygtindgydende troværdig og rystende i hver nyt skridt, han tager, og i de rødder, som efterhånden afdækkes under den. Helten, den fremmede Jura Baran er ligeledes en sammensat og hemmeligheds-fuld person, som både foruroliger og fascinerer, og bønderne er ikke ‘rene’ ofre, men i høj grad opportuniste, som gerne køber eller sælger sig ud af deres problemer.

Historien føres stringent til sin slutning, og den ser umiddelbart nådesløs og pessimistisk ud. Den menneskelige ondskab lever videre: Når den er slået ned et sted, dukker den op et nyt sted – i en evig, lukket cirkel. Den lokale præst, som har forsøgt at gøre noget, erkender de til tider forfærdende menneskelige begrænsninger og tager til sidst af sted for at gå til skriftemål

i en nabokirke. Men så kommer filmens slutbilleder og skærer lysende igennem, idet helt og skurk ses liggende ved en bakke-top på hver sin side af et gammelt kors. Som pendant til Micháleks foregående film, 'Det glemte lys', kunne denne film have båret titlen 'Det glemte kors': Ondskaben lever, fordi mennesker 'glemmer' korset....

I verbalt referat kan dette måske forekomme at være en anmassende og kunstlet symbolik, men det er det overhovedet ikke i den oplevede film, og man må vide, at det pågældende korssted forekommer flere gange i filmens løb, og at den slags steder ikke er usædvanlige i virkelighedens verden. Tænk, at kunne og turde slutte en film på en måde, som så selvfølgelig viser filmens tilskuere hen til korset og dermed Kristus.

Michálek havde atter fortjent den økumeniske jurys hovedpris i Karlovy Vary for "Je treba zabít Sekala", men modtog dog den hædrende andenpris, og festivalens storjury tildelte den ene af de to polakker i hovedrollerne, Olaf Lubaszenko, skuespillerprisen.

Med "Zapomenuté svetlo" og "Je treba zabít Sekala" har Vladimír Michálek slået sig fast som én af tidens betydelige fortællere inden for traditionen af klassisk opbyggede, folkelige film med sikker stil, psykologisk præcision og en tankevækkende historie. Meget berigende.

Trykt første gang i medietidsskriftet Vision

Je treba zabít Sekala – Tjekket 1998 – Instr.: Vladimír Michálek – Manus: Jirí Krizan – Medv.: Boguslaw Linda (Sekal), Olaf Lubaszenko (Jura Baran), Jirí Bartoska (fader Flora), Agnieszka Sitek (Anezka), Vlasta Chramostová (Marie), Milan Riehs (borgmesteren), Jirí Holý (gamle Obeva), Anton Sulík (Vcelný) – 109 min., farver – Produktion/pressebilleder: BUC-Film

http://www.dvdbeaver.com/film5/blu-ray_reviews_67/sekal_has_to_die_blu-ray.htm
<http://film.the-fan.net/?titel=25339>